

PRO PARENTIBUS

STEDELIJK
GYMNASIUM
LEIDEN

700

- Maarten Persoon
- Homerus' kracht
- Clubs
- Expositie examenwerk
- Hoogbegaafdheid
- Pieterskerk: uitgelicht
- Socrates & Mnemosyne

Beste ouders,

DE REDACTIE — Er gebeurt veel op onze school, en als ouder krijg je dat lang niet altijd mee. Niet iedere leerling vertelt 's avonds bij het inruimen van de vaatwasser honderduit over de voorbije schooldag. Ook in de tweede helft van dit schooljaar stond er van alles op het programma. In deze Pro Parentibus staat meer over de zichtbare en minder zichtbare zaken die spelen op onze school. We maken bijvoorbeeld kennis met ondersteuningscoördinator

Maarten Persoon. Jaap Toorenaar laat Homerus heden en verleden met elkaar verbinden naar aanleiding van een tragische episode uit de geschiedenis. Het nieuwsoverzicht bevat links naar alle berichtjes die de afgelopen maanden mogelijk aan de aandacht ontsnapt zijn, maar een mooi beeld geven van de kersen op onze lestaart. Na het lezen van deze nieuwsbrief kan er zeker honderduit verteld worden bij de vaatwasser!

Leerlingen stellen vragen aan: Maarten Persoon

TEIJE DE KONING EN WOUTER SPRUIJT, KLAS 3A — *Veel leerlingen op het Stedelijk doorlopen zonder al te veel hulp onze school. Maar er is ook een groep die tegen lastige obstakels aanloopt. Met wat ondersteuning lukt het om die obstakels te omzeilen, kleiner te maken en te overwinnen. Wouter Spruijt en Teije de Koning spraken met de spin in het zorgweb: Maarten Persoon.*

Wat is uw functie op deze school?

Ik ben ondersteuningscoördinator op beide locaties, vroeger heette dat zorgcoördinator. Dat houdt in dat ik verantwoordelijk ben voor alle zorg en ondersteuning van leerlingen op school.

Met wat voor soort problemen komen leerlingen naar u toe?

Meestal komen niet de leerlingen zelf naar mij toe, maar een bezorgde ouder of docent. Soms ook voordat de leerling bij ons op school komt. Er zijn bijvoorbeeld leerlingen in een

Het is enorm waardevol en ik ben ontzettend blij dat ik het mag doen.

rolstoel, en dan moet ik nadenken over wat voor problemen daardoor kunnen ontstaan, en hoe ik die dan kan oplossen.

Komen er veel leerlingen naar u toe? Heeft u het druk?

Ja, ik heb wel altijd wat te doen. Ik kan natuurlijk hier niet heel specifiek

over zijn, maar er zijn wel altijd leerlingen die dan bijvoorbeeld slechtziend zijn die dan andere boeken nodig hebben, of leerlingen waarmee het even niet zo goed gaat, die dan niet de hele dag op school hoeven te zijn.

Waarom heeft u eigenlijk gekozen om ondersteuningscoördinator te worden?

Ik was hier eerst parttime docent lichamelijke opvoeding (LO), maar dan ben je toch een soort buitenbeentje, want je bent ook letterlijk vaak buiten de school. Ik wilde hier

PRO PARENTIBUS

heb ik wel meer ervaring met bijvoorbeeld oudergesprekken, gesprekken met externe psychologen, en we hebben nu ook een schoolpsycholoog, waardoor niet alles per se via de BPO'ers hoeft te gaan.

En wat zijn de verschillen in de zorg tussen het SGL en andere scholen?

Dat vind ik lastig te zeggen, want dit is de eerste school waar ik werk. Maar ik denk eigenlijk dat het grootste verschil de problemen waar leerlingen mee komen zal zijn. Hier, op het gymnasium, heb je natuurlijk veel meer motivatieproblemen en leerlingen die zich vervelen, dan op bijvoorbeeld een scholengemeenschap.

fulltime gaan werken, maar ik wilde liever niet meer LO-uren, dus zeven jaar geleden bedacht ik dat ik iets meer in de organisatie wilde gaan doen.

We hebben gehoord dat u een keer bijna mee heeft gedaan aan de Olympische Spelen

Ja, ik heb nooit echt meegedaan, ook eigenlijk niet bijna, maar ik vond, en vind nog steeds, atletiek heel leuk. Vooral discuswerpen en kogelstoten. Toen ik hier op school kwam, was ik eigenlijk nog helemaal in mijn 'topsportfase' dus ik gaf hier zes uurtjes gymles zodat ik kon eten en kon tanken, en daarnaast trainde ik alleen. Toen ik jong was, heb ik wel meegedaan met wereldkampioenschappen voor jeugd en Europese kampioenschappen voor onder 23, maar dat was eigenlijk mijn plafond. Ik werd niet beter dan dat. Ik ben dus wel best hoog gekomen, maar ik was zeker niet goed genoeg om mee te doen met de Olympische Spelen.

Is er nog veel veranderd in de tijd dat u hier werkt?

Ja, best veel. In het begin begeleidde ik eigenlijk alleen de 'begeleiders passend onderwijs' (BPO'ers). Dat zijn externe professionals die afkomstig zijn van een overkoepelende organisatie alle leerlingenhulp in Leidse scholen regelt. Van die organisatie krijgen we dan bijvoorbeeld 900 uren aan hulp, en dan was ik die aan het verdelen tussen leerlingen. Maar nu

Is het leuk om ondersteuningscoördinator te zijn?

Leuk is misschien niet het juiste woord, maar het is enorm waardevol en ik ben ontzettend blij dat ik dit mag doen. Iedere dag kun je jonge mensen helpen om hun doelen hier op school toch te halen, of ik help collega's om die leerlingen te begeleiden. Uiteindelijk is dat waar iedere medewerker op een school het voor doet: een positief verschil maken voor leerlingen.

De kracht van Homerus

JAAP TOORENAAR, DOCENT KLASSIEKE TALEN — *In de laatste week van de zomervakantie van 2023 ontving de administratie van het Stedelijk Gymnasium Leiden een mail van een zekere Joost van Daalen. De mail was gericht 'aan een classicus' en werd aan mij doorgestuurd. Het was het begin van een bijzonder en ontroerend verhaal.*

Van Daalen was bezig om alles over de aanslag op het Amsterdamse Bevolkingsregister, in maart 1943, boven tafel te krijgen voor het schrijven van een boek. De meeste aanslagplegers waren al snel opgepakt, kregen een schijnproces en kenden hun doodsvonnis. De jongste van hen, Guus Reitsma, had in 1941 eindexamen aan het Stedelijk in Leiden gedaan. Hij schreef twee dagen voordat hij in de duinen werd neergeschoten een afscheidsbrief aan zijn moeder in Oegstgeest. Die brief werd de gevangenis uit gesmokkeld en Van Daalen kreeg die nu vanuit oorlogsarchieven onder ogen.

Eenzame cel

Guus schreef dat hij in zijn dodencel vol dankbaarheid terugdacht aan zijn gymnasium, met name aan de docent Grieks Wiersma. Een citaat:

'Mijn gymnasiumopleiding is mij deze tijd zoo'n groote steun geweest, waarvoor ik jou en al die leraren, in het bijzonder Wiersma, diep dankbaar ben. In mijn eenzame cel in Scheveningen welden soms heele stukken uit Homerus in mij op, die mij onbewust waren bijgebleven. Graag had ik, dat ergens in een onopvallend hoekje van het Gymnasium de spreuk uit Odyss. U 18 ingegraveerd wordt als bewijs van mijn dankbaarheid.'

Joost van Daalen tijdens zijn voordracht op 15 maart

Houd moed, mijn hart

Van Daalen ging op zoek naar de genoemde regel, maar had in hoofdstuk 18 van de Odyssee niets gevonden wat in aanmerking kwam. Ik kon het als classicus natuurlijk snel uitleggen: Joost had over de υ = ypsilon heen gelezen en had moeten kijken naar vers 18 van boek ypsilon ('hoofdstuk 20'). Daar staat:

τέτλαθι δὴ, κραδίη: καὶ
κύντερον ἄλλο ποτ' ἔτλης.

'Houd moed, mijn hart; ook eerder doorstond je andere ellende'. Dit zegt Odysseus bij zichzelf wanneer hij vermomd als zwerver moet aanzien hoe de vrijers zich in zijn eigen paleis misdragen.

De kracht van klassieke talen

Het leek mij een schitterend idee om na 81 jaar alsnog deze regel ergens

op een witte muur van het Stedelijk te plaatsen met een uitlegbordje. Dat is op 15 maart gebeurd, tijdens een symposium voor de viering van het 700-jarig bestaan van de school. Na een indrukwekkende voordracht van Joost van Daalen hebben familieleden van Guus, die van heinde en verre waren gekomen, het doek laten zakken. De 81-jarige Guus Honig, vernoemd naar Guus Reitsma, deed dit samen met zijn kleinzoon Olivier uit groep 8. Later dit jaar zal Olivier in zijn klas een spreekbeurt over Reitsma houden.

Het is onvergetelijk en heel ontroerend dat een versregel van 2800 jaar geleden iemand met de dood voor ogen troost biedt. We hebben die regel teruggebracht via een dodencel naar het gebouw waar meneer Wiersma les gaf. Het laat ook anno 2024 de kracht zien van onze klassieke talen.

Clubs: “Het leek me gewoon heel gezellig. En dat is het ook!”

SVEN KRUIZINGA, DOCENT NEDERLANDS — *In de lessen komen talloze zaken aan bod, maar er zijn ook nog zoveel andere interessante onderwerpen. Voor leerlingen die er plezier in hebben om op school eens met iets heel anders bezig te zijn, organiseren we zogenaamde clubs.*

Welke clubs er precies zijn, varieert per schooljaar en per locatie, maar het aanbod staat op de website onder Activiteiten. Ze lopen ontzettend uiteen. Momenteel zijn er op Athena een debatclub, een schaakclub, een techniekteam, een theaterclub, een bètaclub sterrenkunde en ruimtevaart en een creatieve schrijfclub. Op Socrates is er ook een debatclub, een kunstklas en een sportklas, een sterrenkundeclub, een tech-team, een fotoclub en een Japanclub. Je hoeft niet al heel goed te zijn in een activiteit als je voor een club kiest. Er is geen instapniveau. Iedereen kan meedoen. Zo zal de ene leerling kennismaken met iets heel nieuws, en de ander zal zich verder bekwaamen in iets waar hij al vaker mee bezig is geweest. Clubs zijn meestal aan het einde van de lesdag. Soms is er dan nog les. In samenspraak kan een leerling dan naar de club gaan, en zelfstandig de gemiste lesstof inhalen.

Nieuwe contacten

Ook het sociale aspect van clubs vinden we belangrijk. Wie kiest voor een bepaalde activiteit, komt daar leerlingen tegen uit andere klassen en leerjaren met dezelfde interesse. Omdat gezelligheid en plezier een vast ingrediënt zijn van een bijeenkomst, krijgen de leerlingen zo

nieuwe contacten buiten hun eigen klas. Deelnemen aan een club kan het hele jaar door, maar het handigst is het natuurlijk om aan het begin van een module te beginnen. Leerlingen krijgen aan het begin van het schooljaar een mail waarin staat hoe ze zich kunnen opgeven voor een bepaalde club. De clubcoördinatoren zijn Victor van Luyk (Athena) of Malaika van Gestel (Socrates).

Cato over de Sportklas

Hoi, ik ben Cato de Jong uit klas 3B en ik heb drie jaar lang meegedaan aan de Sportklas! De Sportklas is een club waar je met verschillende leerlingen van de onderbouw een soort extra gymlessen kunt volgen. Je bent daar dus met mensen die sporten net zo leuk vinden als jij en daar ook vrijwillig zijn, in tegenstelling tot de normale gymlessen. Ik vind de sportklas vooral leuk, omdat je veel verschillende sporten kan proberen waar je met de klas niet aan toekomt. We hebben al veel verschillende sporten gedaan, zoals boksen en floorbal, maar als iedereen dat wil, kunnen we ook gewoon lekker voetballen. Iedereen is enthousiast. Dat maakt

het ook juist interessant om met mensen te sporten die je misschien niet kent. Het is ook heel fijn dat je met z'n allen en met de docent kunt overleggen wat je wilt doen en dus ook zelf een zegje hebt in de sporten die je gaat beoefenen. Dus ik zou tegen alle onderbouwers willen zeggen, doe zeker mee! De sportclub is de enige club voor alleen onderbouwers, dus het is heel jammer dat ik er volgend jaar niet meer heen kan. Ik vond het in ieder geval superleuk om te doen!

Bibi over de Kunstklas

Hoi, ik ben Bibi de Vries uit klas 1A. Ik doe mee met de kunstklas. Dit jaar zijn we begonnen met aquarel. We hebben geleerd hoe je de kleuren goed kunt mengen en in elkaar over kan laten lopen. Wij hebben bijvoorbeeld veel landschappen geschilderd. Onze schilderijen worden opgehangen tijdens de open dagen. Ik heb voor de kunstklas gekozen omdat ik beter wilde leren schilderen. Daarnaast leek het me ook gewoon heel gezellig. En dat is het ook!

Philip over de Debatclub en Japanclub

Mijn naam is Philip van Rijn uit 4D en ik doe mee met de Debatclub en Japanclub. De clubs hebben allebei ongeveer tien leden, de opkomst verschilt per week. Ik vind het leuk om mee te doen aan een club, omdat ik dan een uur van mijn lestijd kan besteden aan iets wat mij echt interesseert en waar ik zelf voor heb gekozen in plaats van aan een verplicht schoolvak. Dat uurtje les kan ik best missen en in die tijd kan ik bijvoorbeeld oefenen met debatteren of beter worden in Japans. Door deze leuke uurtjes heb ik meer het gevoel dat ik naar school ga omdat ik echt wil leren, en niet alleen omdat het moet.

Debat

Bij de debatclub op Socrates leren we ten eerste argumenten bedenken bij willekeurige stellingen. Daarnaast oefenen we met verschillende debatformen. Ook dingen als hoe je het beste kan spreken en hoe je je lichaams taal gebruikt komen natuurlijk aan bod. De sfeer is gezellig, we kunnen het namelijk goed met elkaar vinden. Maar het blijft een debatclub, dus we gaan ook serieus aan de slag met argumenten bedenken en debatteren. Iedereen is aanwezig omdat ze er willen zijn, en dus gaan we ook echt aan slag. Mijn leukste ervaring met de debatclub is sowieso de debatwedstrijd in Baarn. Eerst zaten we met z'n allen gespannen lachend in de hobbende trein, maar toen de wedstrijden waren begonnen, kwam het fanatieke in

De fotoclub in actie

ons naar boven. We hadden alles voorbereid, en dat was niet voor niets. We hebben twee van de drie debatten gewonnen. Ontspannen lachend zaten we weer in de hobbende trein terug naar huis. We waren echt een team geworden.

Japan

De Japanclub gaat over de Japanse taal en cultuur. Zo hebben we bijvoorbeeld met stokjes leren eten, maar ook geoefend met het lezen en schrijven van de ogenschijnlijk moeilijke Japanse tekens. We lezen ook simpele tekstjes en voeren kleine gesprekjes. Er hangt een gezellige en nieuwsgierige sfeer tijdens de club, we hebben plezier in onze gedeelde interesse: Japan(s). Wat mij verraste, was dat we niet alleen de verbale taal, maar ook de non-verbale taal leerden! In Japan gebruiken ze vaak hele vreemde (hand)gebaren om zonder te praten toch te laten zien wat ze ergens van vinden,

en toen we die gingen oefenen moest ik toch stiekem even lachen. Japan is zo anders dan Nederland! Ik denk dat dat juist maakt dat we zo geïntrigeerd zijn.

Dit zijn Japanse KitKats, met aardbeien- en (natuurlijk...) groenthesmaak. Wat we ervan vonden, verschilde enorm per persoon, haha. De aardbeismaak blijft toch echt mijn favoriet!

Expositie examenwerk klas 6

NINA VAN DEN BOSCH, KUNSTDOCENT — *Vorig jaar exposeerden zesdeklassers met beeldende vorming in hun pakket voor het eerst hun examenwerk op Athena. Dit jaar was hun werk op beide locaties te zien. Docent Nina van den Bosch leidt de foto's van deze tentoonstelling in.*

Het is alweer even geleden maar graag zou ik toch nog uw aandacht vragen voor de expositie van het examenwerk van de leerlingen van klas 6 van Socrates en Athena voor hun schitterend werk dat een week is geëxposeerd. Het zijn de eindprojecten waarmee zij het praktijkgedeelte van het kunstvak af hebben gesloten. De opening hiervan was op vrijdag 19 april 2024. Er was een grote opkomst van aanhang van de leerlingen: ouders en anderen geïnteresseerden. Het werk is bewonderd en alle leerlingen hebben een persoonlijke boodschap van mij meegekregen die ging over de kunstwerken en werkwijze, die zij vanaf klas 4 lieten zien. Het was een genot hun proces te zien van

schets tot eindresultaat. Het proces is namelijk vaak minstens zo interessant als de kunst. Elke leerling toont een eigen talent en handtekening, waardoor er een enorme variatie aan kunstwerken ontstaat. Oordeelt u zelf bij het zien van de foto's.

PRO PARENTIBUS

Hoogbegaafdheid op het Stedelijk

FRANCA VERHEIJEN, DOCENT GESCHIEDENIS, NAMENS DE WERKGROEP *GIFTED EDUCATION* — *Alsof we in een juweliersshop stonden. Het klatergoud en de glittersteentjes kwam op je af en om je heen hoorde je oh's en ah's. Het bleken echter platen en draden in allerlei kleuren en van allerlei metalen te zijn. De tien leerlingen uit verschillende leerjaren keken hun ogen uit. Zij kregen een speciale rondleiding in het meetlab van de faculteit wiskunde en natuurwetenschappen van de Universiteit Leiden. De HB-begeleiders Maartje Heinrich en Franca Verheijen hadden dit uitje voor het HB-café georganiseerd.*

Sinds vorig jaar is er een werkgroep Hoogbegaafdheid, die de uitgangspunten van het hoogbegaafdenbeleid op school heeft geformuleerd en die activiteiten voor de leerlingen organiseert. Het schrijven van dat beleidsplan was niet gemakkelijk. Alle leerlingen zijn immers begaafd, en het Stedelijk organiseert al veel extra's voor leerlingen. Denk aan de clubs, olympiades, uitwisselingsprojecten en contractvakken. De vier leden van de werkgroep, die allen de Radboud International Training on High Ability hebben gevolgd, zijn ervan overtuigd dat leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid baat kunnen hebben bij gespecialiseerde begeleiding en aandacht. Die groep is echter zeer heterogeen. Wie meer over de diversiteit onder hoogbegaafden wil weten, kan *Betts & Neihart* opzoeken, om te zien dat zowel de brave alleskunner als de clown van de klas tot dezelfde groep behoren.

Gifted education

Hoe moesten we beleid formuleren voor deze groep leerlingen? Uitgangspunt werd dat elke leerling uitdagend onderwijs mag verwachten. In het

beleidsstuk spreken we daarom over *gifted education*. Een speciale klas, bijzonder project of apart vak voor hoogbegaafden hebben we niet opgezet, omdat dit niet aansluit bij de heterogeniteit van de groep. Ook bestaat de trend om de oude strakke definitie van hoogbegaafdheid op basis van IQ-score los te laten. Wij bieden een breed aanbod aan en alle activiteiten zijn open voor iedereen. Wel is er meer aandacht voor de bijzonderheden van leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid.

Matchmaker

De werkgroep geeft voorlichting aan het docententeam. Voor leerlingen functioneert ze als een soort matchmaker. Heeft de begaafde leerling de uitdaging of begeleiding die deze nodig heeft? Leerlingen met kenmerken van hoogbegaafdheid hebben een aantal bijzonderheden. Het zijn snelle denkers, maar vaak anders dan gemiddeld. Zij zien structuren en leggen snel verbanden. Wanneer een onderwerp hen interesseert, dan kunnen zij zeer gemotiveerd en gedreven zijn. De vele gedachten kunnen soms leiden tot meer angstgevoelens, of een gevoel van 'anders zijn' geven.

Kortom, allerlei bijzonderheden die aandacht verdienen in het onderwijs en waar de werkgroep mee aan de slag is gegaan.

HB-café

Veel gebeurt achter de schermen in de vorm van begeleiding van docenten en leerlingen, maar één activiteit is wel heel zichtbaar: het HB-café. Zeker niet elke hoogbegaafde voelt zich hoogbegaafd en anders, maar een kleine groep leerlingen wel. Zij vinden het prettig om samen met gelijkgestemden activiteiten te ondernemen. Hiervoor is het café opgezet. Toen de begeleiders vroegen wat zij naast excursies graag wilden doen, was het antwoord: chillen met chips! Elke activiteit beginnen wij dus met zakken Crocky en Lay's.

Rondleiding in het meetlab van de faculteit wiskunde en natuurwetenschappen van de Universiteit Leiden

De Pieterskerk: uitgelicht

FRANK ZEVEN, JAARLAAGCOÖRDINATOR KLAS 5/6 OP SOCRATES — *Wist u dat onze school al bijna vijftien jaar een partnerschap heeft met de Pieterskerk, waar het jaarlijks een evenement organiseert dat blijvend een plekje in het geheugen van leerlingen, hun ouders en familie inneemt? Het feit dat deze unieke gebeurtenis pas aan het eind van ieders schooltijd in klas 6 plaatsvindt, zorgt ervoor dat er nog niet vaak over geschreven is. Daar komt nu verandering in.*

We hebben het over de diplomaviering; een van de weinige momenten waarop een hele jaarlaag van beide vestigingen – klas 6 van locatie Socrates én Athena - samen één activiteit heeft. De geslaagden verlaten aan het eind van deze avond definitief de school en trekken de wijde wereld in. Terugkijken op die avond is bijna onmogelijk, maar op de laatste reünie, op het lustrumfeest van 700 jaar Stedelijk Gymnasium Leiden, heb ik met menig oud-leerling herinneringen heb opgehaald aan juist deze avond. Met uw goedvinden neem ik u mee door deze gesprekken.

Blijge gezichten

Eind juni of begin juli, afhankelijk van de start van de zomervakantie, vindt op Athena én synchroon op Socrates de uitreiking van de diploma's plaats. Mentoren en ook helpende docenten verzorgen die dag voor iedere leerling een speech. Per twee klassen worden de leerlingen in groepjes van twee of drie toegesproken. Een bonte verzameling van typering, anekdotes, stoutigheden passeren de revue. De luisteraar krijgt een mooi beeld van de verschillende karakters in een klas. De leerlingen ontvangen na de speech hun diploma, dat tegenwoor-

dig ter plekke ook getekend wordt; ze gaan terug naar hun zitplaats langs een rij collega's die iedere geslaagde de hand schudt. Elke dagsessie eindigt met de mededeling "We zien u allemaal vanavond in de Pieterskerk. Half acht inloop!" Met blijge gezichten feliciteren en omhelzen alle trotse opa's en oma's elkaar. Vaak vindt er nog een gezellig eten in de stad plaats. Daarna is het soms de uitdaging om in de avond de juiste Leidse kerk te vinden. Vóór de Pieterskerk organiseerden we deze avond namelijk in de Hooglandsche kerk.

PRO PARENTIBUS

Voor leerlingen, door leerlingen

De kerk zal ik ook beschrijven, maar u moet van mij aannemen dat deze beschrijving slechts een benadering is van de prachtige sfeer die daar heerst: de lichtval, de placering van de genodigden, het podium, de helpende collega's en nog veel meer. Het zélf meemaken is de enige manier om het echt te beleven. Als alle familie zit – toch snel zo'n 1200 mensen, komen onder het USA-lied op het kerkorgel en applaus van iedereen, alle leerlingen – ongeveer 300 – in cortège binnen. Vele traantjes worden weggepinkt. De geslaagden zoeken hun plekje op en

als iedereen dan zit, begint de avond pas echt. Gedurende een uur worden op het grote podium verschillende stukken opgevoerd door leerlingen, voor leerlingen. Vast onderdeel is een samenzang van de muziekclusters van Socrates en Athena. Er volgen dan optredens in de vorm van solo-stukken, piano, zang, pop- of jazz-bandjes en als het even meezit een dans of een andersoortige act. Ik herinner me een paar leerlingen die een circusopleiding deden of geboren goochelaar waren: een avond om van te smullen. En als dan dit culturele onderdeel voorbij is, heffen we ter afsluiting het glas. De geslaagden

gaan eerst op hun jaarboek af. Tijdens het slotdrankje wordt daarin geschreven; een leuke herinnering voor later. Leerlingen schrijven bij leerlingen, maar ook veel collega's laten berichtjes achter.

Vaak gaat na de Pieterskerk het feestje nog door in de stad. Een gezellige boel bij cafés en terrasjes. En als dan iedereen in de kleine uurtjes huiswaarts is gegaan, keert de rust in de binnenstad terug. Weer een cohort afgeleverd dat hopelijk terugkijkt op een fijne schooltijd maar in ieder geval op een prachtige avond!

NIEUWS VAN ONZE WEBSITE

Op de schoolsite staan bijna wekelijks artikeltjes over onze projecten en activiteiten. Ook houden we bij waar we elders in de media zijn verschenen. Iets gemist? Lees er hier alsnog over:

[Erbetoon aan Guus Reitsma](#)

[Archeologieclub in Valkenburg](#)

[Klas 4 in Berlijn](#)

[Naar de opera!](#)

[Auteur Yorick Goldewijk op Athena](#)

[Keuzefestival klas 4 en 5 met Diederik Samsom](#)

[Poëzierevue klas 2 in Ins Blau](#)

[Young Stars: leerlingen in de prijzen](#)

[Cambridge-diploma's](#)

[Klas 2 naar Nijmegen](#)

[Landelijk debattoernooi Athena](#)

[Willie Wortel-wedstrijd klas 1](#)

[Uitwisselingsproject Italië](#)

[Maatschappijleerdag klas 5](#)

[Singelloop](#)

[Uitreiking Pre University-diploma's](#)

[Klas 3 Socrates naar Soldaat van Oranje](#)

[HB-café: anatomisch museum](#)

[Maatschappijleercartoons klas 5](#)

[Gast in de klas](#)

[Uitwisselingsproject Duitsland](#)

HET OOG VAN DE OUDER

Een hechte club kundige en veelzijdige mensen

ANNE MARIE DE KONING, MOEDER VAN RIENK (KLAS 4F) EN TEIJE (KLAS 3A)

Anne Marie de Koning zit sinds 2020 in de ouderraad. In het dagelijks leven is ze advocaat.

Op persoonlijke titel vertelt ze hier over haar ervaringen in de ouderraad, een vertegenwoordiging van ouders die meedenkt over onze school. Vanuit de visie dat een school optimaal functioneert als de punten van de driehoek leerlingen-leraren-ouders goed met elkaar in contact staan, is de ouderraad een waardevol onderdeel van onze school.

Toen onze oudste zoon naar het Stedelijk ging, had ik geen idee wat ik moest verwachten. Ik kende het van de open dagen (mooi gebouw dat Socrates!) en verhalen en dat was het wel. Ik was de basisschool gewend. Om mijn kennisachterstand in te halen solliciteerde ik, via e-mail, naar een plek in het bestuur van wat toen nog heette: de oudervereniging. Mijn motivatie (met name om een verandering van format juridisch te begeleiden) was gemeend, maar ik gaf eerlijk toe dat ik vooral lid wilde

worden om wat meer van het reilen en zeilen op school te zien.

Sparringpartner

Ik werd aangesteld en het was allemaal veel leuker, vooral veel gezelliger, dan ik had gedacht. Het format hebben we aangepast en de oudervereniging is een ouderraad geworden; dat was om een veelheid van redenen handiger en beter. Met een hechte club van kundige en veelzijdige mensen verwoordden we wat er (schoolgerelateerd) leeft bij ouders en bieden we ons aan als sparringpartner voor ouders en schoolleiding. Ook geven we gevraagd en ongevraagd advies. De onderwerpen variëren van de planning van de toetsweken en het leveren van input op het toetsbeleid tot het kopen van bloemen voor jubilarissen.

Motiveren van je kind

Jaarlijks organiseren we een ouderavond over een thema waarvan we denken dat dat leeft bij meer ouders. De laatste keer ging het over het motiveren van je kind. Ook hebben we tijdens de lustrumviering een steentje bijgedragen. We overleggen meermaals per jaar met de schoolleiding, zo mogelijk in combinatie met een etentje – de ene keer betaalt de school, de andere keer betalen wij.

Daarnaast overleggen we een paar keer per jaar met alleen ons bestuur.

Ook een serieuze taak is die van het beheer van het schoolfonds. Speciaal daarvoor hebben we tenminste één bestuurslid met veel ervaring op het gebied van financiën. Daarnaast hebben we tot nu toe altijd een lid gehad dat ook lid was van de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad (GMR). Dat is handig voor de informatie over en weer.

Goed contact

Eerder was de positie van de oudervereniging niet zo duidelijk voor veel ouders en leerlingen. Inmiddels lijkt dat veranderd te zijn: meer mensen weten ons te vinden en de ouderavonden en evenementen worden erg goed bezocht. We onderhouden goed contact met de leerlingenraad. Kortom, we werk(t)en aan zichtbaarheid en participatie. Mede daarom zijn we eigenlijk altijd op zoek naar leden, op dit moment zelfs heel actief, dus wie het iets lijkt: mail gerust! Ouders kunnen ons bereiken via e-mail (zie de schoolwebsite), tijdens feesten en evenementen (zoals de klassenavonden) of 'gewoon' tussendoor.

V.l.n.r. ouderraadleden
Anne Marie de Koning, René Koffeman,
Caroline van Overbeeke, Caroline Koiter,
Hanneke Hoogweg

JORIS RAVEN, DOCENT FILOSOFIE — *Bij de onthulling van het reliëf van Socrates en Mnemosyne op de locatie Socrates op 4 maart 2024, sprak filosofiecollega Joris Raven mooie woorden om context te geven bij deze bijzondere replica die het Louvre ons toezond.*

Socrates en Mnemosyne

We zien Socrates (Athene, 469-399 v. Chr.) afgebeeld met Mnemosyne. Van Socrates hebben we natuurlijk wel eens gehoord. Mnemosyne is de dochter van Ouranos, de hemel en Gaia, de aarde. Volgens Hesiodos bezocht Zeus haar gedurende negen

nachten en zo geschiedde het dat zij geboorte gaf aan de negen Muzen¹. Mnemosyne, Muzenmoeder, wordt vaak geïntroduceerd als de Herinnering, het Geheugen. Behoedzamer en bedachtzamer noemen we haar: Gedachtenis².

Lichtkring van ons bestaan
Waarom wordt Socrates afgebeeld met Gedachtenis? Laten we met beiden nader kennismaken. Socrates treedt als literair personage op in de dialogen van Plato. De *dialoog* (διάλογος) is zijn *methode*. Het is de

PRO PARENTIBUS

weg waarlangs (μετά ὁδός) een inzicht kan worden verkregen. De dialogische methode is het gesprek als een weg door (διὰ) het gesproken woord (λόγος). Op deze weg door de taal proberen de gespreksdeelnemers een naam (ὄνομα) te verstaan. Namen noemen, benoemen. Ze toveren de dingen in een helder licht. Met namen verstaan wij wereld en bestaan. Namen zijn toverwoorden. Denkers en dichters zijn zich daarvan bewust. De romantische dichter Joseph von Eichendorff dicht:

*Er slaapt een lied in alle dingen
die daar dromen ongestoord
maar de wereld begint te zingen
als je het vindt, het toverwoord³*

Namen vormen de lichtkring van ons bestaan. We leven, doen en laten 'in naam van': Geluk, Vriendschap, Liefde, Wijsheid, Rechtvaardigheid. Wie een naam verstaat, heeft inzicht in het wezen van de werkelijkheid. Plato noemt het een heldere aanblik van de wereld. Het Griekse woord voor zo'n aanblik is ἰδέεω. Men kent Plato dan ook van zijn 'ideeënleer'. Plato had echter geen leer, hij dacht. Immers is niet het beleren, maar het vragen de vroomheid van het denken⁴. Zijn dialogen zijn vraaggesprekken. Socrates bevraagt zijn gesprekspartners, die zo, met hem, tot een behoedzaam denken en spreken worden gedwongen. Plato spoort zijn lezers slechts aan om deelgenoot te worden in een doortastende samenspraak. Het διαλέγειν van de dialoog is een spreken doorheen woorden, door woorden heen zien, het transparant maken van de eigen taal om zo een waarachtige blik te krijgen op de dingen.

Rozijn

En dan Mnemosyne, Gedachtenis. De muze komt sporadisch voor in Plato's dialogen. In de dialoog *Critias* roepen oud-staatsman Critias en generaal Hermocrates Mnemosyne bijvoorbeeld aan. Ze doen dat om te kunnen vertellen over de geschiedenis van het eilandrijk Atlantis, dat werd geleid door wijsheid en deugd, maar uiteindelijk verdorven raakt en ten onder gaat. Tot wijsheid en goed gedrag hebben wij nog toegang, maar met een toegang tot de Griekse goden en goddelijken ligt het anders. Wij zijn gestopt met het aanroepen van muzes. De goddelijken zullen zich echter zeker niet openbaren, zolang wij ze benaderen als zogenoemde 'personificaties'. Wie Dionysos – lust, extase, roes, het wilde, het ongetemde – dociel uit zijn hoofd leert als 'de god van de wijn' reduceert hem krenterig tot een personificatie ter grootte van een rozijn. Kunnen wij ook Mnemosyne weer tot leven wekken? Kan zij verschijnen zoals zij hier aan Socrates verschijnt? Ze verschijnt aan Socrates niet als beeld van iets anders. Ze bezoekt hem werkelijk.

*Bomen zijn vergankelijk,
maar niet de idee boom,
die is eeuwig.*

Kennen is herkennen

Voor Plato en Socrates is Mnemosyne, Gedachtenis, de voorwaarde voor iedere schepping van denken en dichtten. (Plato had het niet zo op met muziek, maar ook ons woord muziek, net als het woord museum, herinnert aan de ons ontvluchte muzen.) Het

denken van Plato bedenkt het wezen van het denken. Wat is denken voor Plato? Denken is gedenken, herdenken. In ons aardse bestaan hebben wij stervelingen toegang tot de sfeer van de ideeën, die eeuwig en dus goddelijk is. We kunnen bomen als bomen herkennen, omdat wij de idee kennen. We herkennen het wezen van een boom in iedere concrete boom. Bomen zijn vergankelijk, maar niet de idee boom, die is eeuwig. Het wezen van een boom, wat een boom is, is een eeuwige waarheid. En zo is er ook een idee van vriendschap, een idee van rechtvaardigheid.

Kennen is herkennen, het terugzien van een aanblik die we al hadden. In de dialoog *Phaedrus* vertelt Socrates beeldend hoe we de ideeën al voor onze geboorte moeten hebben aanschouwd, toen wij bij het goddelijke, het ware, schone en goede vertoefden. Wordt de ziel in een aards lichaam geboren, dan dient hij de veren van zijn vleugels weer te voeden met het ware, schone en goede. Langzaam kan onze ziel zich de ideeën weer herinneren, reacteren. Ieder inzicht is zogezegd een actieve herinnering.

Denken is gedenken

Wanneer wij iets inzien is het inzicht als iets goddelijks in ons gereactiveerd. Denken is gedenken, een aandenken. Denken is een zich herinneren, een ἀνάμνησις, een ander woord voor μνημοσύνη. (Artsen doen nog steeds aan een zogeheten anamnese, een vraaggesprek dat inzicht moet bieden in het wel en wee van hun patiënten.)

'Vertel mij, Muze...'. Het motief van de muze, het motief van Gedachtenis, bezoekt ons in later tijden nog steeds. Ons denken en spreken laat zich niet zomaar afdwingen, laat

PRO PARENTIBUS

zich niet beheersen. Goede ingevingen ontvangen we als geschenken. De romantische dichter Friedrich Hölderlin zag zijn dichten als het dichten van een kloof. De kloof die ons scheidt van de Griekse goden zou weer kunnen worden overbrugd in de sacrale ruimte van zijn poëzie. Naast de zogeheten *Titanenhymne* schreef Hölderlin verschillende ontwerpen voor een andere hymne en zette daarboven de titel *Mnemosyne*⁵. Heidegger, tot denken gebracht door het dichten van Hölderlin, weet: 'Wir kommen nie auf Gedanken. Sie kommen zu uns.'⁶ Ons spreken (spreken) is een beantwoorden (entsprechen) aan datgene wat ons heeft toegesproken. Dichter bij huis dicht ook Achterberg:

*Tusschen deez' zinnende accoorden
zijt gij mijn souverein,
zingend, sinds ik u hoorde
worstel ik met de woorden
om uw antwoord te zijn.*⁷

En recenter zien we deze gedachte ook in een gedicht dat je nog vaak achter ramen aan de straat ziet hangen. In het gedicht *Kunst van Martin Bril* klinkt het:

*Wat we willen:
Momenten
Van helderheid
Of beter nog: van grote
Klaarheid*

*Schaars zijn die momenten
En ook nog goed verborgen
Zoeken heeft dus*

*Nauwelijks zin, maar
Vinden wel*

*De kunst is zo te leven
Dat het je overkomt*

*Die klaarheid, af en toe*⁸

De kunst is zo te leven dat het je overkomt. Hiervoor is aandachtigheid benodigd. Aandachtigheid is de ontvankelijke rust die ons open stelt voor Gedachtenis. In het taalspel van de dialoog *Cratylus* (437b) luidt het 'μνημη (gedachtenis) getuigt van μνη (rust) in de ziel.'

*Mijn leerlingen schudden
met hun hoofd als ik hen
er plagerig op wijs dat het
woord σχολή 'vrije tijd'
betekent.*

Vrije tijd

Waarom hier dit reliëf? Wat valt erbij te bedenken? Wat kunnen wij ermee gedenken? Het reliëf geeft deze school reliëf. Het geeft reliëf aan de school als school, de idee school. De school is de resonantieruimte van docenten en leerlingen. Beiden worden er door inzichten bezocht. Mijn leerlingen schudden met hun hoofd als ik hen er plagerig op wijs dat het woord σχολή 'vrije tijd' betekent. Ik doe dat herhaaldelijk en graag, het liefst tijdens de donkere eerste uren in de winter. Het woord σχολή indachtig biedt de schoolgang echter

een tijd waarin niet hoeft te worden geploeterd in een worstenfabriek, een tijd die niet langs de meetlat van nut en efficiëntie hoeft te worden gelegd, maar die aandachtig en bedachtzaam mag worden besteed aan zelfontwikkeling en socialisatie in studie en gesprek. Hierop wijst ons de naam school. Zo onderwijst ons niet alleen een school, maar ook het woord school.

Moge nu eenieder die dit gebouw bezoekt zijn ogen af en toe laten rusten op Gedachtenis, opdat zij Socrates daadwerkelijk blijft bezoeken.

1 Hesiodos, *Theogonia*, vers 53.

2 Vgl. M. Heidegger. *Was heisst denken?* (GA 8), p. 12.

3 J. von Eichendorff. (1988). *Gedichte*. H. Schultz (red). Frankfurt am Main: Insel, pp. 155-156. Eigen vertaling.

4 M. Heidegger. *Vorträge und Aufsätze* (GA 7), p. 36.

5 M. Heidegger. GA 8, p. 12.

6 M. Heidegger. *Aus der Erfahrung des Denkens*. Stuttgart: Neske, p. 11.

7 G. Achterberg. (1944). *Morendo*. Leiden: De Molenpers, p. 22.

8 M. Bril. (2002). *Verzameld werk: Gedichten*. Amsterdam: 521 uitgevers.

LEST BEST

De Maasvlakte op

MENNO ZEEMAN, DOCENT AARDRIJKSKUNDE — *Hoeveel je ook kan onderwijzen in een klaslokaal, soms wil je de leerlingen meenemen buiten de schoolmuren. Kennis overdragen is één ding, maar ervaringen laten opdoen hoort daar zeker bij. De sectie aardrijkskunde reisde af naar de Tweede Maasvlakte met de vierdeklassers die aardrijkskunde in hun pakket hebben.*

De Nederlandse kust is altijd in beweging. Sinds 2013 is er weer een nieuw stukje landaanwinning in de Noordzee bij: de Tweede Maasvlakte. Dit nieuwste stukje Rotterdamse Haven is vooral bedoeld om chemie- en containeroverslagbedrijven te faciliteren. De havens hier hebben een diepgang van 20 meter en zijn hierdoor bereikbaar voor de nieuwste generatie grote containerschepen. Met alle vierde klassen aardrijkskunde van het Stedelijk zijn we vorige maand op bezoek geweest bij Futureland op de Tweede Maasvlakte. Tijdens een boottour hebben we de volautomatische verwerking van containers met robotautootjes van de daar aangemeerde zee-reuzen in werking gezien. Ook werd er tijdens de tour uitleg gegeven over de aanwezigheid van offshore schepen, zoals de

meer dan 300 meter lange *Pioneering Spirit*, die in staat is hele boorplatforms te transporteren.

Emmers en scheppen

In de middag stond er een geheel ander onderwerp op het programma. Op het strand zijn leerlingen in groepjes van 4 à 5 druk in de weer geweest met emmers en scheppen. Geen zandkastelen maar complete rivierstelsels met meanders, dijken, nevengeulen en delta's werden nagebouwd. Leerlingen hadden ter voorbereiding in de week ervoor al in een ontwerp gemaakt. Het bleek dat niet alle ontwerpen naar verwachting functioneerden, maar het enthousiasme was er niet minder onder. Er waren ook ontwerpen die zo goed in elkaar zaten dat processen als erosie in de buitenbocht en sedimen-

tatie in de binnenbocht perfect in de praktijk gebracht werden.

Al met al een geslaagde excursie. Volgend jaar weer!

Colofon

Redactie

Sven Kruizinga

Beeld eerste pagina

Quirine Koppen de Neve uit 2E

Foto's

O.a. Tembi Schneider

Vormgeving

Jos Agasi